

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/39/2017
Identifikačné číslo spisu: 5114011152
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Hatala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5114011152.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Petra Szaba a JUDr. Viliama Dohňanského v trestnej veci obvineného Z. R. pre prečin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. a iné prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 27. júla 2017 v Bratislave dovolanie obvineného Z. R. podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Mariana Ďuranu z Advokátskej kancelárie SOLICITORS s.r.o. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 2. februára 2017, sp. zn. 3To/113/2016, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného Z. R. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina rozsudkom z 12. októbra 2015, č. k. 3T/159/2014-207 uznal obvineného Z. R. za vinného z prečinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. v súbehu s prečinom neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Tr. por. (správne má byť Tr. zák. - pozn. dovolacieho súdu) na tom skutkovom základe, že

14. januára 2014 v čase od 11.56 hod. do 13.06 hod. vydávajúc sa za A. K., nar. XhX. A. XXXX, trvale bytom K. č. XXX, požiadal spol. Home Credit Slovakia, a.s., Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176 telefonátmi uskutočnenými z telefónnych čísel XXXXXXXXXXXX a XXXXXXXXXXXX o schválenie revolvingovej úverovej zmluvy č. 6311048594 tým, že požiadal o aktiváciu kreditnej karty, následne si cez automatizovaný systém IVR zvolil PIN kód a s takto aktivovanou kreditnou kartou MasterCard č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX vydanou spol. Home Credit Slovakia, a.s. pod názvom „Clubcard kreditná karta Premium“ k úverovej zmluve č. 4212140142 vedenej na meno A. K., nar. XhX. A. XXXX, trvale bytom K. č. XXX, odo dňa 14. januára 2014 do 5. februára 2014 zrealizoval 8 neoprávnených platieb za rôzny druh tovaru v celkovej hodnote 323,01 € a vykonal 4 neoprávnené výbery finančnej hotovosti z rôznych bankomatov v celkovej výške 1 000 €, pričom doposiaľ spol. Home Credit Slovakia, a.s., Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, neuhradil žiadnu splátku z poskytnutého úveru, čím tejto spoločnosti, od ktorej úver vylákal, spôsobil škodu vo výške minimálne 1 323,01 €.

Okresný súd obvinenému za to uložil podľa § 222 ods. 1 Tr. zák., § 37 písm. h/, písm. m/ Tr. zák., § 38 ods. 4 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky a 6 (šesť) mesiacov so zaradením na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia (§ 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák.). Zároveň podľa § 287 ods. 1 Tr. por. uložil obvinenému povinnosť nahradiť poškodenej obchodnej spoločnosti Home Credit Slovakia, a.s. škodu vo výške 1 323,01 €. So zvyškom nároku na náhradu škody odkázal poškodenú spoločnosť na občianske súdne konanie (§ 288 ods. 2 Tr. por.).

Proti tomuto rozhodnutiu podal obvinený odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 2. februára 2017, sp. zn. 3To/113/2016 zrušil podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. napadnutý rozsudok pre formálne pochybenie okresného súdu v právnej vete (pri § 219 súd uviedol „Tr. por.“ namiesto „Tr. zák.“ tak, ako na to vyššie poukázal aj dovolací súd), resp. pre nadobudnutie účinnosti Civilného sporového poriadku a tomu zodpovedajúcu zmenu v ustanovení § 288 ods. 2 Tr. por. Zároveň dovolací súd podľa § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol sám tak, že obvineného uznal za vinného z prečinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. v súbehu s prečinom neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Tr. zák., a to na skutkovom základe uvedenom v rozsudku. Obvinenému podľa § 222 ods. 1 Tr. zák., § 37 písm. h/, písm. m/ Tr. zák., § 38 ods. 4 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky a 6 (šesť) mesiacov so zaradením na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia (§ 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák.). Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. obvinenému uložil povinnosť nahradiť poškodenej obchodnej spoločnosti Home Credit Slovakia, a.s. škodu vo výške 1 323,01 €. So zvyškom nároku na náhradu škody odkázal poškodenú spoločnosť na civilný proces (§ 288 ods. 2 Tr. por.). Vo vzťahu k odvolaniu obvineného sa krajský súd nestotožnil s prezentovanými námietkami, keď mal preukázané naplnenie znakov skutkovej podstaty predmetných trestných činov.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podal obvinený prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Mariana Ďuranu z Advokátskej kancelárie SOLICITORS s.r.o. dovolanie, ktoré oprel o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. i/ Tr. por., teda s odôvodnením, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený argumentoval tým, že 28. januára 2017 oznámil konajúcemu súdu vypovedanie plnomocenstva pôvodnému právnomu zástupcovi JUDr. Skybovi. Následne oznámil zvolenie si nového právneho zástupcu JUDr. Chlapíka, ktorý požiadal krajský súd o stanovenie lehoty na prípravu na verejné zasadnutie, ktorá mu nebola poskytnutá. Postupom súdu boli popreté jeho práva na obhajobu. V nadväznosti na to poukázal na čl. 47 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv. V rámci nesprávneho právneho posúdenia poukázal na prezumpciu nevinoty, zásadu in dubio pro reo a s tým súvisiace aplikovanie ustanovenia § 285 písm. a/ alebo písm. c/ Tr. por. V konaní nebolo nepochybne preukázané, že došlo k zneužitiu platobnej karty, resp. k naplneniu znakov skutkovej podstaty predmetných trestných činov obvineným. Vzhľadom na vykradnutie vozidla obvineného, mohlo dôjsť k zneužitiu a uvedeniu do omylu inou osobou ako obvineným. Súdy nižšieho stupňa neodôvodnili, na základe akých skutočností založili vinu obvineného, preto dovolaciemu súdu navrhol rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Súd prvého stupňa v súlade s § 376 Tr. por. zaslal dovolanie obvineného na vyjadrenie Okresnej prokuratúry Žilina a poškodenej spoločnosti Home Credit Slovakia. Zákonné právo využila iba okresná prokurátorka.

Okresná prokurátorka vo vyjadrení konštatovala nedôvodnosť dovolacích námietok. Súd prvého stupňa vykonal všetky relevantné dôkazy, na základe ktorých dospel k právnomu záveru o vine obvineného. Rozhodnutia oboch súdov považovala za zákonné, a preto navrhla dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

Vyjadrenie prokurátorky bolo zaslané obvinenému, obhajcovi JUDr. Chlapíkovi a poškodenej spoločnosti, ktorí na podanie nereagovali.

Vzhľadom k tomu, že obvinený má v dovolacom konaní zvoleného obhajcu JUDr. Mariana Ďuranu z Advokátskej kancelárie SOLICITORS s.r.o., nie JUDr. Chlapíka, ktorý ho zastupoval len v odvolacom konaní, dovolací súd napravil pochybenie okresného súdu a zaslal vyjadrenie prokurátorky súčasnému obhajcovi.

Najvyšší súd ako súd dovolací následne skúmal, či má podané dovolanie všetky obsahové a formálne náležitosti, či je prípustné, a či bolo podané oprávnenou osobou a pritom dospel k nasledujúcim záverom:

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. V posudzovanom prípade je napadnutým rozhodnutím rozsudok Krajského súdu v Žiline ako súdu odvolacieho. Proti takémuto druhu rozhodnutia je dovolanie prípustné. Dovolanie bolo podané obvineným Z. R. prostredníctvom obhajcu, teda osobou oprávnenou podľa § 369 ods. 2 písm. b/, § 373 Tr. por., na Okresnom súde Žilina, t.j. na mieste predpokladanom v ustanovení § 370 Tr. por., a v zákonnej 3-ročnej lehote. Dovolanie obvineného však nie je dôvodné.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por.

Obvinený predovšetkým namietol porušenie práva na obhajobu z dôvodu neodročenia verejného zasadnutia.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Z dikcie cit. § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv

obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

V predmetnej trestnej veci si obvinený zvolil v prípravnom konaní obhajcu JUDr. Rastislava Skybu (č. l. 33). Obhajca pristupoval k obhajobe obvineného aktívne, zúčastňoval sa, resp. splnomocnená advokátska koncipientka, väčšiny výsluchov, ako aj hlavných pojednávaní, podával návrhy a opravné prostriedky, teda dohliadal na uplatňovanie práv obvineného.

Obvinený podal prostredníctvom obhajcu JUDr. Skybu 26. októbra 2015 odvolanie (č. l. 204-206) a 11. decembra 2015 doplnenie dôvodov odvolania (č. l. 220-222). Na podklade odvolania obvineného nariadil krajský súd na 11. februára 2016 verejné zasadnutie, z ktorého sa obvinený 10. februára 2016 (č. l. 224) ospravedlnil pre vážne zdravotné problémy a požiadal súd o odročenie verejného zasadnutia. Z rovnakých dôvodov sa obvinený ospravedlnil aj z verejných zasadnutí nariadených na 14. apríla 2016 (č. l. 233), 12. mája 2016 (č. l. 237), 26. mája 2016 (č. l. 245), a to vždy jeden deň, resp. tesne pred konaním verejného zasadnutia. Po preverení dôvodnosti práceneschopnosti obvineného prostredníctvom Sociálnej poisťovne, krajský súd nariadil verejné zasadnutie na 2. februára 2017. Upovedomenie o verejnom zasadnutí obvinený prevzal 29. decembra 2016 a jeho obhajca JUDr. Skyba 4. januára 2017. Na predmetnom verejnom zasadnutí sa namiesto JUDr. Skybu zúčastnil ako obhajca obvineného JUDr. Dušan Chlapík, ktorý súdu predložil plnú moc od obvineného z 1. februára 2017 a odvolanie plnej moci obhajcovi JUDr. Skybovi z 28. januára 2017 (č. l. 256-257). Obvinený sa na verejné zasadnutie bez ospravedlnenia nedostavil. Obhajca JUDr. Chlapík požiadal súd o odročenie verejného zasadnutia za účelom prípravy obhajoby, keďže plnú moc prevzal deň pred verejným zasadnutím. Súd žiadosť s poukazom na ustanovenie § 36 ods. 4 Tr. por. nevyhovel (č. l. 258-258pv).

Podľa § 36 ods. 4 Tr. por. za včasnosť zvolenia obhajcu, ako aj za včasnosť podania žiadosti o ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 zodpovedá obvinený; pri zmene obhajcu nie je zvolenie obhajcu alebo ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 dôvodom na zmenu termínu už nariadeného úkonu trestného konania.

Podľa § 26 ods. 5 Tr. por. účinky zastupovania obhajcom nastávajú okamihom doručenia splnomocnenia alebo opatrenia o ustanovení obhajcu konajúcemu orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu.

Zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela“) sa od 1. septembra 2011 preniesla zodpovednosť za včasné zvolenie si obhajcu, resp. za zmenu obhajcu na obvineného. Zákonodarca novelou reagoval na opakujúce sa prípady špekulatívnych výmen obhajcov tesne pred konaním hlavných pojednávaní alebo verejných zasadnutí, čo spôsobovalo neopodstatnené predlžovanie súdnych konaní, príp. oddaľovalo správoplatnenie prvostupňových rozhodnutí a v konečnom dôsledku viedlo k vyhýbaniu sa výkonu uložených trestov. Podľa dôvodovej správy k novele, úprava ustanovenia § 36 Tr. por. vychádzala z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 4/2010, ktoré znelo: „I. Zo zodpovednosti obhajovaného za včasnú a okolnostiam prípadu primeranú voľbu obhajcu v žiadnom prípade nevyplýva povinnosť všeobecného súdu prispôbovať režim konania a jeho priebeh predstavám a požiadavkám obhajcu obvineného, aj keby obhajobu prevzal obhajca v sebe kratšej dobe, resp. za situácie, že paralelne vykonáva obhajobu v inej trestnej veci väčšieho rozsahu. Čas potrebný na prípravu obhajoby, resp. na samotný jej výkon treba zamerať od súdu k obhajcovi a v žiadnom prípade nie naopak. II. Je vecou profesionálnej zodpovednosti obhajcu, či prevezme zastúpenie "na poslednú chvíľu", resp. za situácie, že paralelne vykonáva obhajobu v inej trestnej veci väčšieho rozsahu a ako sa tento obhajca so svojimi zákonnými a etickými povinnosťami vyrovná. Z toho jednoznačne vyplýva aj tá skutočnosť, že zmenou v osobe zvoleného obhajcu nie je preto všeobecný súd v priebehu konania, čo do jeho režimu, nijako viazaný.“

Z uvedeného možno rezultovať, že odvolací súd nemal povinnosť odročiť verejné zasadnutie za účelom prípravy obhajoby zo strany JUDr. Chlapíka. Prebratie zastupovania, resp. zmena obhajcu deň pred

verejným zasadnutím sú spojené s rizikom prípadnej nedostatočnej prípravy na verejné zasadnutie, ktoré je však výlučne zodpovednosťou obvineného a jeho nového obhajcu, nie súdu. V tejto súvislosti je zároveň potrebné poukázať na skutočnosť, že účinky zastupovania nastávajú okamihom doručenia splnomocnenia súdu. Konajúci súd sa o zmene obhajcu, v rozpore s tvrdením obvineného, ktorý súdu 28. januára 2017 nedoručil žiadne podanie, dozvedel až na verejnom zasadnutí od nového obhajcu, t. j. dovtedy sa za obhajcu obvineného považoval JUDr. Skyba. Konanie obvineného pritom možno považovať za tendenčné, a to aj s ohľadom na priebeh trestného konania (nepreberanie zásielok, vyhýbanie sa nástupu výkonu trestu pobytom v cudzine). Vzhľadom na uvedené odvolací súd postupoval správne, keď nevyhovel žiadosti nového obhajcu a verejné zasadnutie neodročil. Takýto postup pritom nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Ústavy Slovenskej republiky upravujú práva obvineného na spravodlivé súdne konanie a právnu pomoc, tieto však nemožno vykladať absolútne. Obvinenému sa musí poskytnúť primeraný čas a možnosť prípravy svojej obhajoby, ktorú vykonáva buď sám alebo prostredníctvom obhajcu. Práva obvineného ale nemožno zamieňať so svojvoľou obvineného, ktorý za účelom zabránenia uskutočnenia úkonu mení obhajcov tesne pred daným úkonom a spôsobuje prietahy v konaní s úmyslom vyhnúť sa prípadnému odsudzujúcemu rozsudku. V danom prípade bol obvinený riadne zastúpený JUDr. Skybom, ktorého zmenil bezprostredne pred konaním verejného zasadnutia, preto nemožno súhlasiť s tvrdením obvineného o porušení jeho práv na obhajobu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nebol naplnený.

Obvinený ďalej namietal nenaplnenie znakov skutkových podstat trestných činov, za ktoré bol odsúdený. Z vykonaného dokazovania nebolo jednoznačne preukázané, že skutky spáchal obvinený.

Dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

V predmetnej trestnej veci to znamená, že pre dovolací súd je rozhodujúce zistenie, podľa ktorého obvinený Z. R. spáchal skutok tak, ako je uvedené v rozhodnutiach súdov nižšieho stupňa, ktoré nemali pochybnosti o vine obvineného. Skutkové okolnosti obsiahnuté v popise skutku potom poskytujú spoľahlivý podklad pre naplnenie všetkých zákonných znakov prečinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. a prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Tr. zák., zo spáchania ktorých bol obvinený uznaný za vinného.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nebol daný.

Z uvedeného je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného Z. R. nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Tr. por., a preto najvyšší súd jeho dovolanie podľa § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.